

Unirea

ZIAR NAȚIONAL COTIDIAN

Dr. Vasile Suciu,

părintele vicar a fost centrul entuziasmului nostru, în ziua de ieri.

Mai trăiesc încă bătrâni, cari au fost martori la evenimentele, ce s'au desfășurat în Blaj la 1848?

Ziua de 17 Noembrie 1918 credem, că e vrednică să fie pusă alături de ele.

Catedrala gemea de lume; steagul tricolor era în fruntea grupului ofițerilor români, eșarpe și cocarde naționale — pretutindeni.

Și lumea a izbucnit în lacrimi, când părintele vicar a pomenit la sfintele daruri, din ușa împărătească, pe eroii-martiri, cari au trebuit să moară, pentru ca neamul să se fi putut învrednici de măreția acestei zile.

Goarna a sunat alarma, când părintele vicariu, întors spre altar, a depus cel dintâiu jurământul. Am jurat apoi noi; clopotele Catedralei vestiau lumii clipa sfântă și înălțătoare după atâtea lacrimi și umiliri de veacuri.

Chipul părintelui vicar Dr. Vasile Suciu se desprinde din vălmășagul acestei sărbători naționale, ca o statuie de bronz, cu caracterul lui integru, cu modestia-i de preot și în aceeași vreme — cu energia bărbătească, ce nu cunoaște nici un obstacol și nici o jertfă, ce o reclamă sfințenia clipei și altarul național.

Vremile mari au creiat totdeauna oameni mari.

Ei existau și mai înainte, dar nu ieșeau la iveală, căci nu era nevoie de ei.

Când bate însă ceasul — ceasul istoric, care indică: plinirea vremii — ei răsar ca din pământ și se pun fără șovăire în fruntea masselor.

Fii salutați și bineveniți, Părinte Vasile Suciu, în fruntea noastră!

Jurământul Blăjenilor.

17. Noembrie nou 1918.

Dumineca de azi a fost pentru Blăjeni, și pentru neamul românesc una dintre sărbătorile naționale cele mai strălucite. După cum am anunțat Jurământul solemn al Consiliului, al Gardei Naționale și al tuturor corporațiilor din loc, avea să se depună atunci.

La oarele 9 în sunetul clopotelor și în semnul de alarmă al Gardei Naționale, sosește Il. Sa părintele vicar Dr. Vasile Suciu cu birja curții.

Serviul divin este oficiat de Părintele Vicar și de directorii tuturor institutelor noastre culturale din Blaj: Dr. Isidor Marcu (teologie), Dr. Ambrosiu Chețian (gimnaziu) I. F. Negruțiu (pedagogie) și Silviu Nestor (școala civilă de fete).

Ofițerii români din Blaj, sub conducerea dnilor I. Munteanu, V. Munteanu, Dr. D. Szabo, Dr. Iustin Nestor, Emil F. Negruțiu etc. s'a prezentat corporativ, postându-se cu stindard tricolor în dreapta tindei bisericesti, lângă tronul arhieresc. În stânga s'a grupat Reuniunea femeilor române din loc, apoi meseriașii cu stindardul lor și pompierii, cu stindardul eliberat numai acum, după o capturare volnică de opt ani.

În locul obișnuitelor ectenii pentru Domnitor s'au recitat ecteniile: Pentru înalta noastră stăpânire națională și pentru marele sfat al națiunii române — Domnului să ne rugăm iar la ieșirea cu sfintele daruri, în locul Îmăratului-Rege, s'a rostit de asemenea Ectenie:

„Pe preainalta noastră stăpânire națională și pe marele sfat al Națiunii române — Domnul Dumnezeu să le pomenească întru împărăția Sa“.

După sfintele daruri, când ectenia de mai sus s'a repetat, corul a intonat strofa primă din „Deșteaptă-te Române“. A fost un moment deosebit de înălțător

mai ales la ieșirea cu Darurile, când Părintele vicar Dr. V. Suciu a pomenit, emoționat până la lacrimi: *pe Eroii noștri de pretutindeni, pentru al căror sânge ne-am învrednicit să ajungem măreția acestor zile, Domnul Dumnezeu să-i pomenească întru împărăția Sa.*

Glasul Părintelui Vicar a fost întretăit de sughite de plâns și ochii multora străluciau în lacrimi.

La rugăciunea Amvonului, când s'a pomenit iarăși Înalta Stăpânire a Națiunii Române, corul a întrerupt rugăciunea directorului I. F. Negruțiu, intonând strofa din urmă a Imnului național:

Preoți cu Crucea 'n frunte.

Urmează apoi scena solemnă a depunerii Jurământului!

Părintele vicar Dr. V. Suciu întovărășit de preoții concelebranți urcă tetrapodul din mijlocul bisericii și rostește o entuziastă vorbire. Întorcându-se apoi cu fața spre altar, Il. Sa depune cel dintâiu jurământul solemn. Membrii Consistorului din Blaj se postează apoi în fața tetrapodului și alături de toate Reuniunile din Blaj depun jurământul după formula:

Jurământul. Eu jor atotputernicului Dumnezeu, cumcă întru toate voi fi cu credință și supunere către Consiliul național român din Ungaria și Transilvania, care este supremul for al națiunii române din Ungaria și Transilvania. Conștiu de datorințele ce ne impun vremurile istorice de azi, jor că în toate manifestările vieții mele voi fi fiu credincios națiunii unitare române și nu voi ridica mâna mea asupra fraților mei, locuiesc pe orice fel de teritor politic.

Așa să-mi ajute Dumnezeu!

A fost o clipă mai solemnă probabil ca aceea din 1848.

Steagurile Reuniunilor și cel național au fost plecate la pământ în fața tetrapodului și mulțimea a depus jurământul solemn cu mâna pe inimă sau ridicând trei degete în aer, declarând credința nestrămutată Consiliului Național Român, pe care îl vor apăra între orice împrejurări, cu piepturile lor.

Corul intonează „Pe-al nostru steag e scris unire cu adausul, pe care îl cunoșteam numai mai recent.“

(Il vom da în nrul provim.)

Părintele vicar mulțamește apoi publicului pentru azistote, îndemnându-l să ia parte la mulțămăita adusă Provedinței, prin imnul „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu“.

Serviul divin se termină la oarele 10^{1/2} cu intonarea Imnului național „Deșteaptă-te Române“.

La prânz s'a dat la curte, o masă de patruzeci tacâmuri, unde s'au rostit mai multe vorbiri entuziaste. Oratorii au fost: Păr. vicar Dr. V. Suciu, prof. G. Precup, adv. Dr. D. Sabo și Dr. V. Hâncu, medic.

Drumul meu pe Târnavă mică în sus.

— Raport despre organizarea comunelor: Spini, Șona, Jidvei, Feisa, Cetatea de baltă, Sântămăria și Căpâlna. —

II.

Luni, înainte de amiază, la 9 ore și jumătate ne apropiem de Cetatea-de-baltă. Urcăm dealul dinspre Tătărlău. În culme poposim puțin.

În fața noastră e Cetatea-de-baltă, orașelul dela poalele castelului, în care pe vremuri a fost stăpân Petru Rareș. Dincolo de Târnavă zărim în bătaia soarelui Sântămăria, Căpâlna, Sânmiclăușul și alte comune mai depărtate.

Fără multă zăbavă intrăm în Cetatea-de-baltă. Strada, prin care trecem, se pare părăsită. Nimeni nicăiri. Se aude numai din depărtare un amestec de strigăte, din care pe pas, ce înaintăm se desprinde tot mai

limpede: Să trăiască! Trăiască România mare!

Un moment am stat nedumeriți. În câteva clipe însă am ajuns în dreptul bisericii unite. Tabloul, ce ni-s'a înfățișat aici, ne-a explicat totul.

În frunte venia un banderiu, compus din călăreți, cu steagul național în mână. Le urmă o trăsură încărcată de crengi de brad și flori, încât abia se vedeau cei din trăsură. Pe drum de-a lungul și de-a latul, cât vezi cu ochii popor imens. Era delegația blăjemilor, compusă din dmii: farmacistul Dragoș și învățătorul Ioan, cari se întorceau din drumul de organizare dela Basna, Blăjel, Boian, Crăciunel și Tătărlăua.

M'am dat jos din trăsură. Dânsii asemenea. Dăm mâna ca frați de apostolie. Poporul ne aclamează într'una. Ni-se umplu ochii de lacrimi, văzând atâtea însuflețire pentru cauza sfântă națională din partea Cetățenilor de baltă, cari în acestea zile mari, dar grele, nu și-au mânăjit nici mâna, nici sufletul cu avutul altora. Mulțămită păstorilor sufletești: protopopul Todoran și preotului Dascăl.

Ne ducem cu toții la casa părintelui Dascăl. O deputație invită și pe părintele protopop Todoran. Tineretul o ia după fanfara orașelului.

Intr'o jumătate de oră e tot matul de față, cu mic și mare. Fără amănare ne punem în șiruri de câte patru. În frunte merg stegarii. Urmează fanfara. Apoi preoții și delegații și în urma lor tot poporul. Fanfara întonează imnul național. Mergem până în piață. În fața primăriei se ține adunarea națională, la care asistă și străini foarte mulți. Oratorul nostru explică însemnătatea zilelor mari, a zilelor de sărbătoare, ce trăim. I-a îndemnat pe toți la frățietate, la o viață pacinică cu ceilalți locuitori ai orașelului. Le-a citit și tâlmăcit nota americană.

După acestea se alege Consiliul Național local, apoi se formează garda dintre cei mai aleși fii ai satului sub comanda dlui sublocotenent Tătar. Terminându-se adunarea, se înșiră din nou conductul. Percurge în sunetul fanfarei toate stradele. Ajunge la s. biserică, aici depune jurământul întreg Consiliul național local.

Dela s. biserică mergem iară la locuința păr. Dascăl, de unde luând masa, am plecat, însoțit de poporul întreg, către Sântă-Mărie.

În mijlocul Cetății-de-baltă ne-am oprit o clipită și la casa fruntașului octogenar, Nichită Tătar, care ne spune, că ai lui încă de pe vremea iobăgiei au

purtat luptă cu groful pentru pășunatul și pădurea satului.

La podul Târnavei ne despărțim de cetățenii-de-baltă. Timpul trece repede. Ne grăbim către Sântă-Mărie. În urma noastră răsună, ca un glas de tunet: Trăiască, trăiască România mare.

În Sântă-Mărie ne primește aceeaș dragoste de neam, ca și Cetate-de-baltă. Sufletele și-au scuturat amărâta de veacuri, limbile s'au desfăcut.

Ne oprim în fața s. biserici. Preotul Negrea ne spune, că și-a format deja garda și ales Consiliul. Numai președintele le lipsia.

Am adresat câteva cuvinte și aici poporului ca să trăiască în bună înțelegere cu maghiarii din sat, să grijească de ordinea satului, de avutul și vieța fiecăruia, fără deosebire de neam și lege.

La urmă s'a ales cu aclamație de președinte cel mai vrednic și cel mai cumpătat om din sat.

Suntem apoi potțiți pe câteva momente la casa părintelui Negrea. Ne însoțește tot satul. Bucuria e mare. În curtea preotului se încinge o horă veselă. La marginea Târnavei sună în cinstea zilei treascurile. Noi plecăm, căci pe sară am vrea să fim acasă.

În capul Căpâlniei ne așteaptă preotul Oltean, învățătorii Todoran și Abusan, președintele Consiliului și toată garda națională. Se dau salve în onoarea noastră. Preotul ne bineventează. Ii răspundem. Mergem apoi cu toții până în curtea școlii, unde se ține adunarea națională. Am luat cu plăcere spre știre, că Consiliul și garda s'au format. I-am îndemnat mai ales după celea întâmplare, la ordine. — Mi-au promis, că vor face totul, ca și în privința aceasta Căpâlna să fie în fruntea celorlalte comune de pe valea Târnavei-mici.

Era binișor sară, când s'a terminat adunarea. Intrăm pe un moment la părintele Oltean. La 6 ore sara ne luăm rămas bun. La 7 ore am sosit în Blaj, unde mi-am prezentat Consiliului național raportul despre celea isprăvite pe valea Târnavei-mici.

Aug. Caliani.

Organizarea în alte centre.

Primum următoarele rapoarte:

Murâș-Uioara.

În mijlocul unei însuflețiri extraordinare și în prezența unei mulțimi de peste 5000 oameni s'a ținut în 8 I. c. adunarea de constituire a Consiliului Național Român din M-Uioara.

După serviciile divine oficiate la ambele biserici — poporul

român gr. or. sub stindarde naționale și în sunetul fanfarei băieșilor a mers la biserică gr. catolică. Înaintea căreia sub cerul liber s'a ținut adunarea.

Parohul român Petru Roșca în cuvinte emoționate deschide adunarea și propune de președinte pe dl protopop gr. cat. Emil Pop, pe care adunarea cu însuflețire de nedescris îl alege.

După înălțatoarea vorbire de deschidere a nou alesului președinte ia cuvântul apreciatul fruntaș Dr. Iuliu Morariu avocat, care în vorbire fulminantă arată rostul adunării și încheie cu cetirea apelului Consiliului Național din Blaj.

Sfârșindu-se vorbirile, se constituie Sfatul Național local, care depune îndată jurământul și apoi se enunță formarea gardei naționale pentru susținerea ordinii și siguranței publice.

Terminate aceste, mulțimea însuflețită cu elan indescrisibil, dar păstrând cea mai desăvârșită ordine — percurge străzile orașului în sunetul marșurilor și cântecelor naționale și arboresc pe ambele biserici și la institutul de bani „Șoimul“ drapelul național, care azi fălăie falnic prevestitor al plinirii sfântului nostru ideal.

Petru Roșca, paroh.

La Beins, Consiliul Național Român s'a constituit pe cum urmează:

Membrii Comitetului executiv: Dr. I. Ciordaș, Dr. G. Cosma, Dr. C. Popoviciu, Dr. C. Pavel, Dr. C. Nyeș, C. Selăgian, I. Crișan, Dr. Al. Pteancu, Dr. V. Heteou, Moise Popoviciu, Gh. Ardelean, M. Popluca.

Biroul Consiliului Național: Dr. C. Pavel secretar, Dr. Tr. A. Pinteru notar, T. Raica. Gr. Rîțiu și I. Fildan subnotar.

Garda Militară Română stă sub conducerea locot. comandant Dr. I. Voștinar. — Numărul gardiștilor este 100. — E vorba să se facă un Batalion pentru ținutul Beins.

Oficiant și majordom al Consiliului Național Român: Ștefan Coșma stud. în drept. — Comitetul și-a început activitatea deja în 4 Noemvrie. (cp).

Cărturari români, luminați sa-tale și organizați-le! Aceste clipe istorice trebuie să vă găsească unde vi-e locul: în fruntea poporului.

Frați dela sate, ascultați de fruntașii vostri! Grupați-vă în jurul lor. Păstrați buna rânduială! Arătați-vă vrednici de numele de român!

MAI YOU.

Ungaria republică.

Ungaria s'a proclamat de republică. Regatul milenar al Ungariei a încetat. Coroana sfântului Ștefan, care o mie de ani a împodobit atâtea capete de regi, ajunge de acum înainte în muzeu. În dimineața zilei de 16 Nov, la 11 ore, parlamentul vechiu s'a dizolvat; locul i-l'a luat sfatul național unguresc, care între aclamațiile unei mulțimi imense a declarat Ungaria de republică. Hotărîrea adusă cu acest prilej e următoarea: 1. Ungaria e republică democratică independentă. 2. Constituția acestei republici are s-o stabilească o adunare națională constituantă, conchemată pe baza unui nou drept electoral. 3. Puterea supremă, până ce adunarea constituantă nu va hotărî altfel, o va executa Károlyi dimpreună cu sfatul național. 4. Guvernul să aducă în grabă legi democratice despre dreptul electoral general, egal și secret, despre libertatea de presă și despre împărțirea de pământ între țărani. Aceste legi să le aducă și să le execute de urgență. 5. Toate dispozițiile de mai înainte, ce sunt în contradicție cu aceste legi, se scot din vigoare.

Sosirea dlui Dr. Iuliu Maniu în Blaj.

Azi Luni la orele 9.30' a. m. a sosit la Blaj dl Dr. Iuliu Maniu. Sosirea d-sale a fost o adevărată sărbătoare. Doamnele și inteligența din loc, l-au intimpinat în fața locuinței d-sale. Profesorul Precup îl salută de binevenire, iar dl Dr. MANIU răspunde într'un cald discurs de mulțămire, asigurând pe toți, că va rămâne totdeauna la postul său.

Trupele române regulate pătrund tot mai adânc în țară.

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Redactor: Ovidiu Hulea. — Administrator: Nicolae Negruțiu.